

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯДУ ЗА ФІНАНСОВИМ СЕКТОРОМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

У статті розкрито поняття банківського регулювання і нагляду. Розглянуто завдання, цілі, та функції регулятивно-наглядових органів. Наведено характеристику існуючих моделей інституціональної побудови системи банківського регулювання та нагляду та виділено основні зміни, що в них відбулися за останній період. Проаналізовано характерні особливості реформи фінансової системи ЄС. На основі узагальнення європейського досвіду побудови системи регулювання фінансово-банківського сектора встановлено сучасні напрями вдосконалення системи регулювання та нагляду.

Ключові слова: банківський нагляд, банківське регулювання, фінансовий ринок, банківська система, мегарегулятор, макроруденційний нагляд, фінансова криза.

H.R. BALLYANT

Ternopil National Economic University

NEW APPROACHES TO THE ORGANIZATION REGULATION AND SUPERVISION OF THE FINANCIAL SECTOR EU COUNTRIES IN OVERCOMING CONSEQUENCES OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC CRISIS

Abstract - This article deals with the concept of banking regulation and supervision.

Tasks, objectives and functions of regulative and supervisory bodies. The characteristic of existing models of institution-building system of banking regulation and supervision, and highlights the main changes that have taken place in them for the last time. Characteristic features of the reform of the financial system of the EU.

On the basis of summarizing the European experience of building a system of regulation of financial and banking industry has modern trends to improve regulation and supervision.

Keywords: banking supervision, banking regulation, financial market, banking system, meharehulyator, macro-prudential supervision, financial crisis.

Вступ

Банківська система першою реагує як на піднесення економіки, так і на наближення її спаду, відображає фінансово-економічний стан країни, адже банки можуть надавати повноцінні послуги та забезпечувати високу рентабельність своєї діяльності тільки в умовах загальної фінансової стійкості економіки. Однак банки своєю діяльністю можуть спричинити погіршення стану економіки. Особлива економічна і соціальна роль, відведена банкам, відповідальність їх перед суспільством зумовили необхідність створення інституту банківського нагляду. Нагляд і регулювання банківської діяльності покликані забезпечити стійке функціонування банків та виконання ними важливих суспільних функцій.

Фінансова криза виявила недосконалість регулювання і нагляду за фінансовим сектором та їх невідповідність сучасним вимогам. Необхідно підкреслити, що дана проблема має транснаціональний характер і притаманна як країнам з розвинутою ринковою економікою так і державам з ринком, що формується. Відтак уроки кризи нині аналізують в усьому світі, зокрема виробляється політика щодо реформування системи регулювання та нагляду за фінансовим сектором з метою підвищення його ефективності.

Питання організації банківського нагляду та регулювання досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема: П. Роуз, К. Радхер, Ф. Мишкіна, В. Масленников, Л. Примостка, А. Мороз, К. Раєвський, О. Любунь, С. Науменкова, А. Мурычев, С. Міщенко. Проте проблематика щодо перспектив стабільного функціонування ринку фінансових послуг у частині його регулювання багатогранна і не втрачає своєї актуальності з огляду загальносвітових тенденцій та закономірностей розвитку фінансового ринку.

Метою статті є дослідження проблем, пов'язаних із реформуванням системи регулювання та нагляду за фінансовим сектором для забезпечення її ефективності у майбутньому.

Під регулюванням банківської діяльності розуміють розробку та видання уповноваженими органами певних правил та інструкцій, що базуються на діючому законодавстві і визначають структуру та способи здійснення банківської справи. Це, по суті, комплекс заходів, за допомогою яких наглядовий орган забезпечує стабільне, ефективне та надійне функціонування банків, запобігає дестабілізуючим процесам у банківському секторі.

Нагляд за діяльністю банків передбачає цілісний і неперервний нагляд за здійсненням банками своєї діяльності відповідно до діючого законодавства та інструкцій [1, с. 208]. Основна мета банківського нагляду полягає у своєчасному реагуванні на порушення та негативні тенденції у діяльності банків для забезпечення їх нормалізації, укріплення фінансового стану банківських установ, підтримки стабільності та надійності як кожного банку, так і банківської системи загалом.

В останні роки значних змін зазнали моделі реалізації наглядових функцій, однак ці зміни практично не вплинули на цілі наглядових органів, які можна звести до наступних:

- забезпечення грошової і фінансової сталості та застосування заходів з фінансового оздоровлення і санації банків;
- підтримання ефективності діяльності банків шляхом встановлення вимог до якості їх капіталу й активів;
- здійснення оцінки внутрішнього контролю, якості управління ризиками, внутрішніх банківських операцій і фінансового стану;
- захист інтересів вкладників [3, с. 7].

Ефективність банківського регулювання та нагляду залежить від того наскільки чітко визначені завдання, що стоять перед відповідними регулятивно-наглядовими органами, а також як добре ці завдання розуміють і підтримують органи, що розробляють економічну політику держави і несуть відповідальність за її реалізацію.

До основних завдань банківського регулювання і нагляду належать:

- забезпечення стабільності та надійності банківської системи;
- захист інтересів вкладників;
- створення конкурентного середовища;
- забезпечення прозорості політики та діяльності банків;
- підтримання необхідного рівня стандартизації та професіоналізму в банківському секторі.

Перегляд цілей і завдань регулювання та нагляду в посткризовий період відбувається в багатьох країнах. До завдань центральних банків додано функцію забезпечення фінансової і макроекономічної стабільності, що вимагає розширення повноважень центрального банку та підвищення його інституційної й операційної незалежності.

Слід зазначити, що у різних країнах склалися власні підходи побудови системи банківського регулювання та нагляду, які визначаються особливостями історичного та економічного розвитку тієї чи іншої країни, традиціями і, значною мірою, характером банківської системи. Крім того, під впливом глобалізаційних чинників відбувається поєднання міжнародних та національних особливостей банківського регулювання та нагляду.

Розглядаючи різні моделі побудови системи регулювання та нагляду за діяльністю банків, однозначних висновків щодо надання переваг тій чи іншій моделі зробити не можливо, оскільки кожна з них має свої

переваги і недоліки. Здійснюючи вибір моделі, зупиняються на тій, яка буде ефективною, дієвою і відповідатиме структурі фінансової сфери країни та особливостям її національної банківської системи. Характеризуючи підходи до інституційної побудови системи державного регулювання фінансової сфери в цілому та банківської зокрема умовно виділяють три основні моделі наглядових систем: за секторами (секторну), за завданнями та модель єдиного нагляду.

Секторна модель передбачає розподіл функцій наглядових органів за окремими секторами фінансового ринку – банківським, страховим і фондовим. Секторна модель дає змогу регулювати окремі сегменти фінансового ринку з врахуванням специфіки їх діяльності. Разом з тим, за такої моделі не завжди можна досягти узгодженості в діяльності регуляторних органів щодо одновекторної політики у фінансовій сфері.

Відповідно до моделі за завданнями (моделі двох вершин) обов'язки наглядових органів розподілені на основі завдань і функцій нагляду: на пруденційний нагляд за діяльністю фінансових посередників та на регулювання бізнесу у фінансовій сфері.

Згідно з моделлю єдиного нагляду єдиний наглядовий орган (мегарегулятор) здійснює регулювання та нагляд за всіма фінансовими посередниками грошового ринку. Вперше такий орган було створено у Швеції у 1991 р. На сьогодні не існує єдиної моделі фінансового мегарегулятора як з позиції концентрації наглядових функцій щодо різних фінансових посередників грошового ринку, так і з погляду інституційної структури. В деяких країнах ці функції виконує центральний банк, в інших країнах – єдиний наглядовий орган відокремлено від центрального банку і він є незалежним спеціалізованим наглядовим органом.

Створенню мегарегуляторів сприяли економічні зміни на фінансових ринках, які потребували адекватної відповіді від органів влади і були спрямовані на забезпечення стабільності фінансових систем. Нові структури фінансового нагляду дозволяють повною мірою досягти синергетичного ефекту. В результаті злиття всіх раніше існуючих наглядових структур в єдиний орган було узагальнено знання і досвід фахівців, що особливо важливо у зв'язку з конвергенцією фінансових продуктів універсальних фінансових концернів. Відпала необхідність координації дій між різними відомствами, що раніше призводило до втрати часу.

Отже, у світовій практиці застосовуються різні моделі інституційної побудови системи банківського регулювання та нагляду. Проте дуже важливо, щоб регулятивно-наглядові органи мали всі необхідні повноваження, передбачені на законодавчому рівні, для ефективного виконання поставлених перед ними завдань. До основних повноважень регулятивно-наглядових органів країн з ринковою економікою належать такі:

- регулювання доступу до банківської системи. Це означає можливість, по-перше, визначати певні вимоги й умови, що є обов'язковими для отримання ліцензії на право здійснювати банківську діяльність, і, по-друге, здійснювати нагляд за дотриманням цих вимог та умов;
- забезпечення розумного регулювання діяльності банків, тобто такого, яке, з одного боку, не обмежує їх самостійності в підтримуванні фінансової стабільності, а з іншого – передбачає певні вимоги до банків, наприклад, стосовно адекватності капіталу, ліквідності, дотримання нормативів, що регламентують банківські ризики;
- регулярне отримання від банків звітності і проведення інспекційних перевірок у банках;
- застосування заходів примусового впливу щодо проблемних банків, зокрема заборона оголошення і виплати дивідендів, накладення штрафів тощо;
- контролювання неплатоспроможних банків, призначення в них тимчасової адміністрації, призупинення їх діяльності, організація реорганізації та ліквідації таких банків.

Як бачимо з вище наведеного наглядово-регуляторні органи мають достатньо повноважень для забезпечення стабільного функціонування фінансової сфери. Однак в докризовий період банківський сектор нагромадив значні обсяги індивідуальних ризиків, виявився слабо регульованою ланкою фінансової системи. Відтак теорія “розсіювання ризиків”, якою багато років керувались фінансисти, вважаючи, що шляхом хеджування індивідуальних ризиків можна уникнути системних потрясінь, не підтвердилась. Методологія і

інструменти прогнозування системних ризиків та криз були недостатньо розробленими або взагалі відсутніми [2].

Крім того регулятивно-наглядові заходи центральних банків та урядів застосовувались здебільшого до комерційних банків в той час як діяльність переважної більшості небанківських фінансово-кредитних установ, перебуваючи поза увагою регуляторів, створювала значні ризики. І хоча центральні банки й звертали увагу на динаміку цін активів небанківських установ, однак перед ними не стояло завдання обмежувати, так звані, “бульбашки” фінансових ринків, що стало однією з домінуючих причин сучасної фінансово-економічної кризи [4, с. 24]. Аналізуючи наслідки останньої, можемо констатувати той факт, що регулятивно-наглядові органи, не врахувавши реальні проблеми розвитку фінансового сектору, виявились неспроможними попередити назрівання кризових явищ у ньому, а також оперативної і адекватно реагувати на прояви кризи. Їхні дії зводилися до подолання кризових наслідків, що супроводжувалося значними витратами грошових ресурсів. До останнього часу висока вартість проведення регулятивних заходів була однією із причин домінування ринкових стимулів над регуляторними обмеженнями. Криза показала необхідність посилення контролю за діяльністю фінансових установ, зміни підходів до банківського нагляду, і не тільки інституціональних, а насамперед впровадження сучасних інструментів нагляду щодо упередження проведення банками високо ризикової діяльності.

Сучасні погляди на забезпечення стійкого і безперебійного функціонування світового фінансового ринку зводяться до створення системи макропруденційного нагляду, спроможного забезпечити комплексний аналіз фінансового ринку і, відповідно попередити назрівання криз в майбутньому. Суть макропруденційного нагляду полягає у проведенні постійного моніторингу і комплексного аналізу взаємозв'язків всередині фінансової системи, її взаємодії з реальним сектором, бюджетною сферою, а також з тенденціями розвитку світових фінансових і товарних ринків з метою виявлення і попередження системних ризиків [2].

Як свідчить світовий досвід в інституційній структурі та механізмах регулювання й нагляду за фінансовим сектором відбулися показові зміни. Зокрема, посилюються тенденції відходу від секторної моделі нагляду до моделі єдиного наглядового органу. З кінця 90-х рр. минулого століття від секторної моделі відмовилися 13 європейських країн. Зокрема, в Німеччині з 2002 р. почала діяти нова система нагляду за фінансовими посередниками. Згідно із законом про нагляд за сектором фінансових послуг органи банківського, страхового і біржового нагляду були об'єднані в нове Федеральне відомство фінансового нагляду. У Великобританії в 1997 р. створено новий регулятивно-наглядовий орган – Управління з фінансових послуг з повноваженнями нагляду за діяльністю всіх фінансових посередників грошового ринку – банків, страхових та інвестиційних компаній, будівельних товариств тощо.

Зазначені зміни структури наглядових органів обумовлені низкою чинників, головними серед яких є такі:

- 1) посилення координації зусиль та уніфікації відповідальності наглядових органів в умовах інтеграції міжнародних фінансових ринків;
- 2) інституційне, технологічне, технічне, правове й функціональне ускладнення бізнесу у фінансовій сфері;
- 3) підвищення взаємозв'язку окремих складових фінансового сектору;
- 4) поява конгломератів, що об'єднують різні ринки фінансових послуг.

В посткризовий період мають місце тенденції жорсткішого регулювання фінансового сектору. Деякі країни застосовують безпрецедентні антикризові заходи. Йдеться про посилення тенденції переходу багатьох країн до інтегрованих систем регулювання шляхом повного або часткового об'єднання функцій контролю та регулювання ринків банківських послуг, страхових послуг та цінних паперів, що дозволяє узгоджувати ризики фінансового сектора з економічним циклом реального сектора. Так, впродовж 2008-2010 рр. відбулися зміни у системах регулювання фінансових секторів Бельгії, Великобританії, Греції, Ірландії, Іспанії, Італії, Литви, Португалії, Франції, Швейцарії. Зміни стосувалися посилення ролі центральних банків у системах регулювання та нагляду. На сьогодні з 27 країн-членів ЄС у 19 країнах центральні банки беруть безпосередню участь у

регулюванні і нагляді. На базі центрального банку створено єдиний регулятор у Ірландії, Литві, Люксембурзі, Нідерландах, Португалії, Словаччині, Франції та Чехії, та ще у 8 країнах створено єдиний незалежний регулятор [4, с. 25; 2]. Таким чином, система єдиного регулятора фінансового сектору з посиленням у цьому процесі ролі центрального банку, стала домінуючою, що, безперечно сприятиме забезпеченню фінансової стабільності [3, с. 25].

Розглянемо детальніше зміни, що відбулися в наглядових системах країн-членів ЄС.

В Португалії центральний банк наділено функцією нагляду за банками і фінансовими компаніями, що узаконено з 2008 р., а в Італії створено незалежний підрозділ центрального банку – Банку Італії – Financial Intelligence Unit.

Від секторної моделі регулювання відмовилась Греція. У 2010 р. Банк Греції, як єдиний мегарегулятор, почав здійснювати нагляд за банками та небанківськими фінансово-кредитними установами в розрізі прозорості їх діяльності, ліквідності, адекватності внутрішнього аудиту та концентрації ризиків.

У Литві у 2010 р., аналогічно як у Греції, відбулися процеси злиття трьох секторних органів нагляду і регулювання в єдиний регулятор фінансового ринку, який функціонує в структурі центрального банку як його департамент.

З 2010 р. законодавчо закріплено створення Комісії в складі Центрального банку Ірландії та надано їй право здійснювати регулювання всього фінансового сектору. Цього ж року у Франції було створено Службу пруденційного контролю, яку очолив керуючий Банку Франції. Це – орган, який, співпрацюючи з Банком Франції, здійснює ліцензування і нагляд за всіма учасниками фінансового сектору, сектору платіжних та інвестиційних послуг.

У Великобританії в 2010 р. було оголошено план зміни системи регулювання. Для проведення пруденційного регулювання депозитних установ, страхових компаній, інвестиційних банків було створено Службу пруденційного регулювання, яка входить до складу Банку Англії, та Орган захисту споживачів і ринків, який регулює діяльність всіх фінансових установ, включаючи й ті, нагляд за якими здійснює Служба пруденційного регулювання.

Вивчення існуючих підходів до організації банківського нагляду показало, що основними тенденціями розвитку механізму регулювання діяльності банків на сучасному етапі функціонування європейської фінансової системи є:

- по-перше, ускладнення інституційних форм організації нагляду за діяльністю банків і небанківських фінансових посередників;
- по-друге, поступовий перехід від формального до змістовного нагляду, що, в свою чергу, передбачає розвиток методів консолідованого і ризик-орієнтованого банківського нагляду, посилення макропруденційної складової наглядового процесу;
- по-третє, система єдиного регулятора фінансового сектору з посиленням у цьому процесі центрального банку стає домінуючою.

Таким чином, нині має місце загальносвітова тенденція уніфікації і гармонізації стандартів на фінансових ринках. Зокрема в системі європейського фінансового нагляду і регулювання відбуваються структурні та інституційні зміни, які головним чином стосуються перегляду ролей, що були відведені європейським регуляторам до кризи, реформуванню наглядового каркасу на наднаціональному рівні. В докризовий період ключова роль в європейській системі нагляду і регулювання була відведена Європейському центральному банку (ЄЦБ). Основним завданням якого було підтримання низького рівня інфляції в країнах ЄС. Однак фінансово-економічна криза зумовила необхідність активізації раніше менш значимої функції ЄЦБ – підтримання стійкості фінансових ринків. Так, у 2010 р. розпочав свою роботу Європейський комітет з системних ризиків (A European Systemic Risk Board, ESRB), створений при ЄЦБ. Основними завданнями його діяльності є: раннє виявлення фінансових проблем, подолання можливих негативних наслідків, здійснення координації діяльності нових органів регулювання та нагляду за діяльністю фінансових ринків, створених на

початку 2011 р. (Європейської банківської адміністрації, Європейської страхової та пенсійної адміністрації, Європейської ринкової та облігаційної адміністрації).

Лідери ЄС пропонують реформи фінансової системи співтовариства, спрямовані на попередження майбутніх криз. З цією метою пропонується внести в регулятивну політику значні зміни. Зокрема вони стосуються впровадження централізованого нагляду над банками і забезпечення надійного захисту платників податків від їх можливих банкрутств банківських установ. Для цього Європейська Комісія висунула ідею про створення панєвропейської системи банківського нагляду, об'єктами якої мають стати 6 тис. кредитних установ єврозони, а в перспективі – біля 8 тис. фінустанов ЄС. Її суть полягає у тому, що Європейський центральний банк повинен отримати статус єдиного органу банківського нагляду, що контролює фінансовий стан регіональних фінансових установ, і одночасно основним джерелом антикризового фінансування (рис.1). На переконання Європейської Комісії, ЄЦБ, на відміну від національних органів банківського нагляду, є нейтральним інститутом, який зможе регулювати діяльність банків більш чітко і неупереджено і, відповідно, забезпечувати безумовне виконання ними всіх вимог і нормативів та запобігати новим банкрутствам. ЄЦБ контролюватиме діяльність фінустанов, які отримали від нього фінансову допомогу з початку 2013 року, решту – з 1 січня 2014 року [5, с. 8]. Національні наглядові органи, яким ЄЦБ може делегувати окремі свої повноваження, виконуватимуть його рішення і директиви.

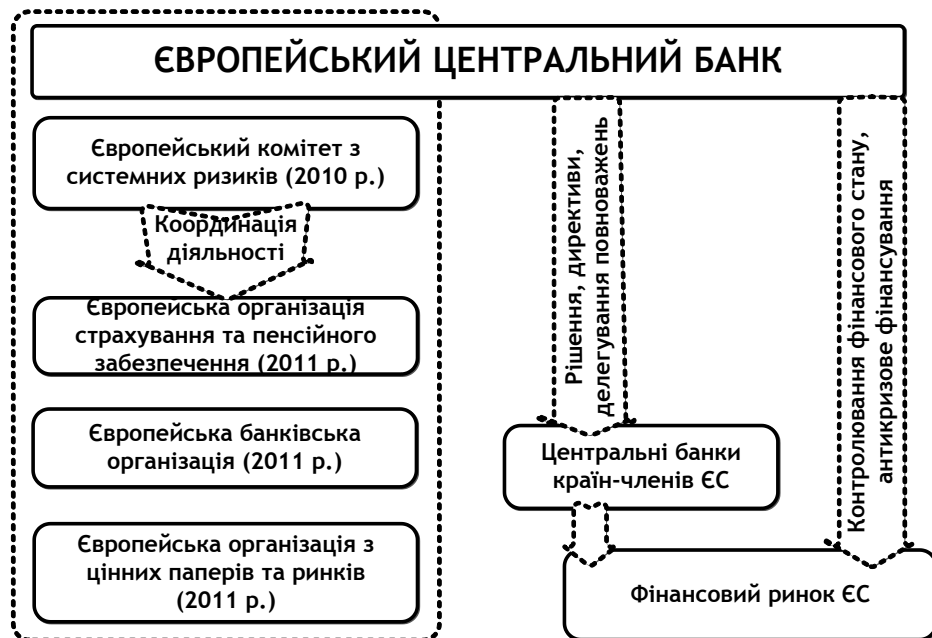

Рис. 1. Схема організації централізованого нагляду Європейським центральним банком

Проведення зазначеної реформи переслідує такі цілі:

- розширення і посилення стандартів нагляду;
- застосування заходів, спрямованих на захист внутрішнього ринку від негативних наслідків фінансової кризи, які би базувались на єдиних правилах (the single rule-book);
- збільшення можливостей ідентифікації макропруденційного ризику за рахунок концентрації функції з його ідентифікації в спеціально створеному наглядовому органі [5, с. 9].

Регулятивна діяльність ЄЦБ буде відмежована від діяльності з надання фінансування проблемним країнам і проблемним фінустановам з метою запобігання появи внутрішніх конфліктів.

Аргументи на користь створення єдиної європейської системи банківського регулювання на чолі з ЄЦБ є доволі вагомими. По-перше, крахи великих фінансових інститутів в ЄС викликають сумніви щодо ефективної роботи національних регуляторів. По-друге, на думку експертів, щоб попередити повторення кризових ситуацій у банківському секторі, необхідно перейти до надання банкам фінансової допомоги безпосередньо від європейських інститутів, оминаючи національну ланку. Однак, якщо централізовані структури візьмуть на себе

повноваження підтримання стабільності регіональної банківської системи, то вони повинні мати можливість вживати заходи для попередження кризових ситуацій.

Разом з тим, створення панєвропейської системи банківського нагляду може зіштовхнутися з певними перепонами. Зокрема, ЄЦБ не матиме можливості здійснювати ефективний нагляд за всіма банками єврозони. Необхідно буде терміново залучити декілька тисяч кваліфікованих фахівців із національних регулятивних структур, які знатимуть національну специфіку різних країн.

Таким чином, сучасні зміни у банківському регулюванні і нагляді повинні бути спрямовані на забезпечення фінансової стійкості банківського сектору, підвищення ефективності функціонування, забезпечення умов розвитку економіки, що, в свою чергу, може бути досягнуто шляхом вдосконалення правових основ банківської діяльності. Очевидно, що тільки спільні зусилля всіх учасників процесу регулювання і нагляду будуть сприяти формуванню якісного і несуперечливого регулятивно-наглядового процесу.

На сьогодні експертами в сфері банківського регулювання і нагляду з метою приведення банківського нагляду у відповідність сучасним вимогам і потребам пропонується:

- посилення державного регулювання і нагляду за банківською діяльністю, фінансовими ринками і, навіть, фінансовими продуктами;
- впровадження в центральних банках і незалежних мегарегуляторах систем макропруденційного аналізу з метою моніторингу макроекономічної ситуації, виявлення дисбалансів і розробки заходів з попередження системних ризиків;
- розширення повноважень центральних банків як головних регуляторів фінансового ринку;
- посилення контролю і регулювання діяльності фінансових інститутів і ринків, які отримують підтримку ліквідності;
- створення наднаціональних органів регулювання і нагляду.

Висновки

Вплив та наслідки кризових явищ надали нової гостроти дискусіям про вдосконалення регулювання фінансових ринків в цілому та банківського сектору зокрема. Як засвідчує досвід ЄС, уроки фінансово-економічної кризи не пройшли безслідно. На сьогодні, коли стають зрозумілими її масштаби, доводиться визнати, що принципи діяльності банків та інших фінансових інститутів, а також існуючі технології регулювання і нагляду не дозволяють захистити суспільство від подібних масштабних дисфункцій на фінансових ринках. Нині склалося розуміння того, що ефективне банківське регулювання повинне більшою мірою базуватися не на забезпеченні виконання банками кількісних нормативів, а на створенні мотивів для ведення банками свого бізнесу без нанесення шкоди кредиторам і вкладникам.

Література

1. Любунь О.С. Національний банк України: основні функції, грошово-кредитна політика, регулювання банківської діяльності / О.С. Любунь, В.С. Любунь, І.В. Іванець: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 351 с.
2. Мищенко С.В. Современные подходы к реализации монетарной политики и регулированию финансовых систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eelibrary.fines.ru/materials_files.
3. Мурычев А.В. Банковский надзор: каким ему быть? / А.В. Мурычев // Деньги и кредит. – 2007. – № 4. – С. 7–19.
4. Науменкова С. Нові тенденції в монетарній політиці та діяльності центральних банків у посткризовий період / С. Науменкова, С. Міщенко // Банківська справа. – 2011. – № 5. – С. 12–29.
5. Резник Г. В аварийном режиме / Г. Резник // Банковская практика за рубежом. – 2012. – № 7. – С. 6–12.

6. Шимкович В. Европа создает банковский союз / В.Шимкович // Банковская практика за рубежом. – 2012. – № 9. – С. 6–11.

References

1. Lyubun O.S. Nacionalnyj bank Ukrainy: osnovni funkcion, hroshovo-kredytna polityka, rehuliuвання bankivskoi diialnosti / O.S. Lyubun, V.S. Lyubun, I.V. Ivanets: Navchalnyi posibnik. – K.: Tsentr navchalnoi literatury, 2004. – 351 s.
2. Mishchenko S.V. Sovremennye podkhody k realizatsii i regulirovaniu finansovykh system [Email resource]. – Access: http://eelibrary.finec.ru/materials_files.
3. Murychev A.V. Bankovskii nadzor: kakim emu byt? / A.V. Murychev // dengi i kredit. – 2007. – № 4. – С. 7–19.
4. Naumenkova S. Novi tendenciyi v monetarnii politutsi ta diialnosti centralnykh bankiv u postkruzovyi period / S. Naumenkova, S. Mishchenko // Bankivska sprava. – 2011. – № 5. – С. 12–29.
5. Reznik G. V avariinom rezhime / G. Reznik // Bankivskaia praktika za rubezhom. – 2012. – №7. – С. 6–12.
6. Shymkovych V. Evropa sozdayot bankovskiy soiuz / V. Shymkovych // Bankivskaia praktika za rubezhom. – 2012. – №9. – С. 6–11.

Надіслана/Written: 27.09.2013 р.

Надійшла/Received:

Рецензент: д.е.н., проф., завідувачий кафедрою банківської справи Тернопільського національного економічного університету

Дзюблюк О.В.